

E D I T U R A

S C R I P T U M ®

LEUL DIN SION

De același autor,
la Editura Scriptum au mai apărut:

29 parabole din Biblie

Când leul rage

Domnul împărățește

Leul din Sion

Nestemate biblice

Odișea spirituală a lui Iacov, fiul lui Isaac, fiul lui Avraam

O patrie nouă și un neam mare

Să știi ce crezi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TATU, SILVIU

Leul din Sion / Silviu Tatu. - Oradea : Scriptum, 2024

ISBN ISBN 978-606-031-257-4

LEUL DIN SION

EXPUNERI DIN PROFETIILE
LUI AMOS, IONA, ȚEFANIA ȘI HAGAI

SILVIU TATU

Editura Scriptum®
Oradea

Publicată sub titlul
Leul din Sion
de Silviu Tatu

© 2024 Editura Scriptum®
str. Simion Bărnuțiu nr. 2, 410204 Oradea - Bihor
Tel./Fax/Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, toate citatele biblice folosite
provin din traducerea Societății Biblice din România.

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

ISBN (tipărit) 978-606-031-257-4
ISBN (e-book) 978-606-031-258-1

Tiparul executat în U.E.

CUPRINS

ABREVIERI	9
CUVÂNT-ÎNAINTE	11

PARTEA ÎNTÂI: AMOS

INTRODUCERE	15
<i>De ce are teologia relevanță pentru omul contemporan?</i>	15
I – Dumnezeu este Suveranul care judecă popoarele. (Amos 1:3–2:5)	19
Oracol privitor la aramei	21
Oracol privitor la filistenii	21
Oracol privitor la fenicieni	21
Oracol privitor la edomiți	21
Oracol privitor la amoniți	21
Oracol privitor la moabiți	21
Oracol privitor la iudei	21
1. <i>Judecata lui Dumnezeu este fermă</i>	21
2. <i>Judecata lui Dumnezeu este incluzivă</i>	23
3. <i>Judecata lui Dumnezeu este dreaptă</i>	25

II – Dumnezeu Își judecă poporul. (Amos 2:6-16)	27
Oracol privitor la israeliți	29
1. <i>A cumpăra mâna de lucru a săracului la un preț sub nivelul pieței este păcat.</i>	29
2. <i>A-ți impune voia în defavoarea majorității doar din considerente de clasă este păcat.</i>	31
3. <i>A-ți deprinde copilul cu libertinajul este păcat.</i>	34
4. <i>Lascivitatea conduce la idolatrie, motiv pentru care este păcat.</i>	35
5. <i>A reprima glasul opozanților (nazirei și profeți) este păcat.</i>	38
III – Dumnezeu Își comunică intențiile. (Amos 3:1–15)	41
1. <i>Dumnezeu îl „cunoaște” pe Israel. Cunoașterea este o condiție preliminară comunicării veritabile.</i>	44
2. <i>Dumnezeu comunică perfect cu cei care Îl ascultă.</i>	46
3. <i>Dumnezeu intervine condamnându-l pe cel care abuzează de relația cu Sine.</i>	48
IV – Dumnezeu este Suveranul care acordă milă. (Amos 4:1–13)	53
1. <i>Dumnezeu deține controlul asupra tuturor circumstanțelor care ne produc nouă disconfort.</i>	58
2. <i>Dumnezeu folosește suferința ca mijloc extrem pentru recuperarea comuniunii cu poporul Său.</i>	60
3. <i>Deși Dumnezeu este îndelung răbdător cu poporul Său, dreptatea Sa se va revărsa cu siguranță peste rebelii care au abuzat de aceasta.</i>	62
V – Dumnezeu este Suveranul care condamnă religiozitatea și tradițiile moarte. (Amos 5:1–6:14)	65
1. <i>Oricât de venerabilă ar fi tradiția închinării tale, ea nu poate fi o scuză pentru nedreptățirea fraților tăi.</i>	66
2. <i>Oricât de coerentă teologic este tradiția închinării tale, ea nu poate fi o scuză pentru nedreptățirea fraților tăi.</i>	70
3. <i>Oricât de confortabilă ar fi tradiția închinării tale, ea nu este o scuză pentru nedreptățirea fraților tăi.</i>	73
VI – Dumnezeu este Suveranul care Se îndură. (Amos 7:1–9:15)	79

PARTEA A DOUA: IONA

VII – Ascultarea nu este negociabilă. (Iona 1)	95
<i>Unde este suficient de departe de Dumnezeu?</i>	97

<i>Când falimentează o religie?</i>	99
VIII – Rugăciunea de mulțumire (Iona 2).	103
<i>Psalm de mulțumire sau imn de laudă?</i>	103
<i>Psalmul lui Iona.</i>	105
IX – Ascultarea formală (Iona 3–4).	109
<i>Succes misionar în ciuda ascultării formale.</i>	110
<i>Prejudecățile ca obstacol</i>	113

PARTEA A TREIA: ȚEFANIA

X – Religiozitatea și superstiția (Țefania 1:1–2:3).	119
<i>Contextul biblic</i>	120
<i>Contextul românesc</i>	125
<i>Vorbirea creștinului.</i>	127
<i>Soluțiile profetului pentru vorbire și superstiție.</i>	129
XI – Judecata lui Dumnezeu asupra păgânilor (Țefania 2:1–15).	131
<i>Contextul biblic</i>	131
<i>Contextul biblic și contemporan.</i>	136
<i>Aplicații contemporane</i>	138
XII – Judecata lui Dumnezeu asupra lui Israel (Țefania 3:1–20).	139
<i>Contextul biblic</i>	142
<i>Semnificații</i>	144

PARTEA A PATRA: HAGAI

XIII – Cugetă la căile tale! (Hagai 1:1–15).	149
<i>Contextul biblic</i>	150
<i>Contribuția lui Hagai.</i>	154
<i>Aplicații contemporane</i>	155
XIV – Spiritul ca slavă (Hagai 2:1–9)	159
<i>Motivația mesajului</i>	160
<i>Rezonanța contextului lui Hagai în vremurile noastre.</i>	161
XV – Persistă pe calea cea bună. (Hagai 2:10–23).	169
<i>A treia misiune a lui Hagai.</i>	169
<i>Mesajul către popor prin Zorobabel (Hagai 2:20–23).</i>	174

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	179
Lucrări bibliografice	179
Comentarii	179
Studii.	181
INDICE DE REFERINȚE BIBLICE	183

ABREVIERI

Abrevierea cărților Bibliei			
Vechiul Testament			
Gen.	Geneza	Pr.	Proverbe
Ex.	Exodul	Cant.	Cântarea cântărilor
Lev.	Leviticul	Is.	Isaia
Num.	Numeri	Ier.	Ieremia
Deut.	Deuteronom	Plâng.	Plângerile
Ios.	Iosua	Ezec.	Ezechiel
Jud.	Judecători	Dan.	Daniel
1Sam.	1 Samuel	Ob.	Obadia
2Sam.	2 Samuel	Hab.	Habacuc
1Cron.	1 Cronici	Țef.	Țefania
2Cron.	2 Cronici	Hg.	Hagai
Neem.	Neemia	Zah.	Zaharia
Est.	Estera	Mal.	Maleahi
Ps.	Psalmii		

LEUL DIN SION

Noul Testament			
Mt.	Evangelhia după Matei	2Tes.	A doua epistolă către tesaloniceni
Mc.	Evangelhia după Marcu	1Tim.	Prima epistolă către Timotei
Luca.	Evangelhia după Luca	2Tim.	A doua epistolă către Timotei
Ioan.	Evangelhia după Ioan	Ev.	Epistola către evrei
Fapte.	Faptele apostolilor	Iac.	Epistola lui Iacov
Rom.	Epistola către romani	1Pt.	Prima epistolă a lui Petru
1Cor.	Prima epistolă către corinteni	2Pt.	A doua epistolă a lui Petru
2Cor.	A doua epistolă către corinteni	1Ioan.	Prima epistolă a lui Ioan
Gal.	Epistola către galateni	2Ioan.	A doua epistolă a lui Ioan
Ef.	Epistola către efeseni	3Ioan.	A treia epistolă a lui Ioan
Flp.	Epistola către filipeni	Iuda.	Epistola lui Iuda
Col.	Epistola către coloseni	Ap.	Apocalipsa lui Ioan
1Tes.	Prima epistolă către tesaloniceni		

Alte abrevieri	
cap.	capitolul, capitolele
d.H.	după Cristos
î.H.	înainte de Cristos
p.	pagina, paginile
v.	versetul, versetele

CUVÂNT-ÎNAINTE

Lucrarea aceasta intenționează să readucă în atenție cărțile câtorva dintre profeții minori printr-o abordare exegetică și pastorală, destinată pupitrului și amvonului Bisericii din România. Inițiativa acestui demers a început cu studiul profeției lui Amos, realizat împreună cu studenții în cadrul unui curs de exegeză al Vechiului Testament, căruia i-am dedicat un semestru întreg pentru aprofundarea textului profetic. Rezultatele acestor studii au stat la baza unei serii de predici prezentate în biserica pe care o păstoream și a unor mesaje transmise prin intermediul postului de radio „Vocea Evangheliei”.

Ulterior, am publicat un comentariu la cartea lui Amos, intitulat *Când leul rage*. Aspectele tehnice și contextuale specifice fenomenului profetic evreu au fost abordate într-un alt volum intitulat *Profetismul israelit în documentele biblice: între fals și autentic*.

Această nouă ediție a cărții *Leul din Sion* mi-a oferit oportunitatea de a efectua ajustări și corecturi necesare, dar și de a extinde conținutul prin includerea unui comentariu la cartea lui Iona. În acest context, am integrat și câteva fragmente din teza mea de licență. Toate aceste texte sunt disponibile și în format online pe site-ul www.ebiblia.ro. Ca text biblic de referință am folosit o traducere aflată în proces de finalizare și publicare, la care lucrez împreună cu o echipă de specialiști.

Speranța mea este că acest volum va contribui, chiar și într-o mică măsură, la revitalizarea mesajului profetic al cărților lui Amos, Iona,

LEUL DIN SION

Țefania și Hagai, făcându-l relevant pentru contextul românilor din generația noastră.

— SOLI DEO GLORIA!
20 noiembrie 2024

Partea I

AMOS

INTRODUCERE

De ce are teologia relevanță pentru omul contemporan?

Este posibil să vă fi întrebat care este rostul teologiei într-o lume pragmatică precum cea în care trăim. Dacă suntem niște căutători sinceri, vom constata că multe duminici le încheiem frustrați deoarece, chiar și după ce ne-am făcut datoria de buni creștini, nu am primit răspunsuri la întrebările presante ale vieții noastre: educarea copiilor, relația dintre soți, parteneriatul din afaceri, administrarea resurselor și altele asemenea lor.

Situația aceasta se perpetuează pentru că, în sinceritatea noastră, încă mai așteptăm ca Biblia, cartea pe care se construiește teologia, să ne dea răspunsuri directe pentru fiecare situație specifică din viață. Să mă urc în tramvai dacă nu am bilet, iar casa de bilete este închisă? Să muncesc dacă angajatorul nu-mi oferă un contract de muncă? Să plătesc întreținerea în fiecare lună? Să declar veniturile secundare?

Unii chiar cred că Biblia este o carte cu răspunsuri precise la întrebări specifice și, pentru că nu găsesc acolo nicio narațiune care să vorbească despre o persoană care călătorește cu tramvaiul, își imaginează că situația seamănă suficient de bine cu cazul lui Iona care, pentru a se imbarca, și-a plătit biletul. Similar unii se pot gândi că până și patriarhul Iacov a muncit cu contract pentru socrul său, indiferent de câte ori i-a fost schimbat acesta.

Alții nu se oboresc cu astfel de asocieri, corespondențe și interpretări și deschid Biblia unde se nimerește sau iau versetul zilei și îl folosesc ca pe zodiac. Aceștia se pot urca în tramvai fără bilet pentru că au citit în Eclesiastul (9:10): „Tot ceea ce găsește mâna ta să faci, fă cu toată puterea

LEUL DIN SION

ta!” Ei pot munci „la negru” pentru că și-au adus aminte de un fragment care zice „să nu știe stânga ta ce face dreapta ta” (Mt. 6:3).

De fapt, teologia are menirea de a oferi o concepție coerentă despre lume și viață, o rețea interconectată de principii a căror aplicație nu se rezumă la spiritualitate. Cu toate acestea, principiile de viață trebuie traduse pentru fiecare situație de viață prin care trecem. Cele mai multe cărți profetice discută despre teme teologice similare precum suveranitatea lui Dumnezeu, dreptatea lui Dumnezeu, îndurarea lui Dumnezeu și altele asemenea lor.

Ce folos poate avea un cititor care trăiește într-o lume complicată și sofisticată din lectura unei cărți antice care vorbește despre dreptatea lui Dumnezeu? Dacă Dumnezeu este într-adevăr standardul nostru de adevăr și dreptate, atunci cunoștința despre dreptatea lui Dumnezeu ar trebui să mă ajute la ajustarea propriului standard de dreptate și adevăr. Crezi că Isus ar călători fără bilet? Crezi că Isus ar munci pe piața neagră? Crezi că Isus ar plăti întreținerea lunar? Crezi că Isus și-ar declara toate veniturile?

Dumnezeu ne face un favor deosebit prin aceea că așteaptă din partea noastră să traducem pentru concetățenii noștri standardul dreptății Sale și să dovedim viabilitatea sa prin exemplu propriu. Poate că predicatorii ar trebui să fie mai atenți cu aplicațiile, iar audiența ar trebui să aibă așteptări mai mari decât bebelușii care așteaptă mâncarea duminică.

Profetul Amos are un mesaj care gravitează în jurul conceptului de dreptate, pentru că Dumnezeu este prezentat pe tot parcursul ei ca Judecător. Amos susține că Dumnezeu este Suveranul care, față de poporul Său:

- Își arată standardul de dreptate judecând popoarele (1:1-2:5);
- îl judecă (2:6-16);
- Își revelează intențiile (3:1-15), ocazie oportună pentru a discuta despre rolul profetului ca purtător de mesaj;
- acordă milă (4:1-13);
- condamnă religiozitatea și tradițiile moarte (5:1-6:14);
- întârzie cu aplicarea sentinței (7:1-9:15), loc în care se poate discuta despre rolul mesagerului ca mijlocitor.

Așadar, profeția lui Amos stă sub semnul judecății lui Dumnezeu. Ce implicații are pentru Israel ieșirea lui Dumnezeu din aparenta Sa inactivitate? Ce însemnătate are pentru credincioși faptul că Dumnezeu deschide sezonul judecății? Ce trebuie să însemne pentru credincioși faptul că Dumnezeu judecă? În mesajele următoare vom parcurge cu ajutorul lui Dumnezeu profeția lui Amos, pentru a învăța de la profetul Domnului ce mesaj a

INTRODUCERE

avut pentru Israelul de atunci și să extragem mesajul pentru credincioșii Domnului de astăzi.

Să începem prin câteva cuvinte despre Amos omul.

Cuvintele lui Amos, ce era unul dintre ciobanii din Teqoa, pe care le-a văzut cu privire la Israel, în zilele lui Uzzia, regele lui Iuda și în zilele lui Ieroboam, fiul lui Ioas, regele lui Israel, doi ani înainte de cutremur. El a zis:

Domnul rage din Sion,
din Ierusalim Își ridică glasul.
Pășunile păstorilor jelesc,
culmea Carmelului se usucă.

Purtătorul mesajului din această carte este contemporan cu regele Ieroboam al II-lea de Israel (791-750 î.H.) și Uzziah de Iuda (776-736 î.H.), cunoscut și sub numele de Azaria. Domnia celor doi monarhi a fost caracterizată de prosperitate economică, fapt permis de situația internațională favorabilă. O nouă clasă politică s-a ridicat în Samaria, belșugul de resurse conducând la abuz de putere. Împotriva acestui grup se ridică profetul din Tekoa, iminența unei invazii străine constituind spectrul mesajului său (Amos 3:11; 5:3, 27; 6:7-14; 7:9, 17; 9:4).

Dubla ocupație a lui Amos, ca păstor și lucrător de livadă (1:1; 7:14), poate fi explicată ca ocupația tradițională a păstorilor săraci care, în timpul verii, coborau cu oile în dealurile submontane pentru a-și păstori oile acolo, probabil în schimbul dreptului de pășune obținut de la proprietarii din zonă. El nu era unul dintre profeții remunerați de la palat, fiind un profet de vocație, fără vreo calificare sau experiență în domeniul profetismului.

Sumara descriere a lui Dumnezeu din deschiderea profeției lui Amos subliniază faptul că El a pornit la judecată. Imaginea leului va fi reluată în capitolele următoare. Deocamdată prin folosirea verbului „a rage” care descrie o activitate specifică felinei mari (un zoomorfism), Amos îl imaginează pe Dumnezeu ca pe un leu activ care își anunță prezența, avertizându-și potențialii dușmani de dreptul asupra teritoriului său. Nu este lipsit de importanță faptul că un leu răgind este folosit în această perioadă ca simbol al regatului israelit. Unul dintre cele mai celebre sigilii descoperite de arheologi și provenind din această perioadă îi aparține chiar lui Șema, un dregător al lui Ieroboam al II-lea.¹

1 O imagine a acestui sigiliu a fost reprodusă pe copertă, preluată din <https://armstronginstitute.org/249-ancient-seal-proves-biblical-king-ieroboam>, accesat 20.11.2024.

DUMNEZEU ESTE SUVERANUL CARE JUDECĂ POPOARELE

Amos 1:3–2:5

1 ³Așa a zis Domnul:
 Pentru trei răzvrătiri ale Damascului,
 pentru patru, nu-l voi restaura:
 pentru că a treierat cu săniile de fier Ghiladul.
⁴Voi dezlega un foc în casa lui Hazael,
 și va mistui palatele lui Ben-Hadad.
⁵Voi sfărâma zăvorul Damascului,
 îl voi stârpi pe locuitorul din valea Aven,
 cel ce ține sceptrul – din Bet-Eden,
 iar poporul lui Aram va fi exilat în Qir,”
 a zis Domnul.

⁶Așa a zis Domnul:
 Pentru trei răzvrătiri ale Gazei,
 pentru patru, nu-l voi restaura:
 pentru că i-a exilat în exil total
 ca să-i predea Edomului.
⁷Voi dezlega un foc în zidul Gazei,
 și îi va mistui palatele.
⁸Îl voi stârpi pe locuitorul din Așdod,
 și pe cel ce ține sceptrul din Așqelon.
 Îmi voi întoarce mâna împotriva Eqrónului,

LEUL DIN SION

iar rămășița filistenilor va pieri,”
a zis Stăpânul Domn.

⁹Așa a zis Domnul:

Pentru trei răzvrătiri ale Tyrului,
pentru patru, nu-l voi restaura:
pentru că i-a predat Edomului
și nu și-a amintit de legământul fraților.

¹⁰Voi dezlega un foc în zidul Tyrului,
și îi va mistui palatele.”

¹¹Așa a zis Domnul:

Pentru trei răzvrătiri ale Edomului,
pentru patru, nu-l voi restaura:
pentru că și-a urmărit fratele cu sabia
și și-a nesocotit îndurarea,
a sfâșiat mereu *cu* mânia lui,
iar furia lui a păstrat-o aprinsă.

¹²Voi dezlega un foc în Teman,
și va mistui palatele Boțrei.”

¹³Așa a zis Domnul:

Pentru trei răzvrătiri ale fiilor lui Amon,
pentru patru, nu-l voi restaura:
pentru că a spintecat gravidele Ghiladului
ca să-și lărgească hotarele.

¹⁴Voi dezlega un foc în zidul Rabei
și va mistui palatele ei,
în strigătele de război din ziua bătăliei,
în vijelia din ziua furtunii.

¹⁵Regele lor va merge în exil,
el și mai-marii lui laolaltă,”
a zis Domnul.

2¹Așa a zis Domnul:

Pentru trei răzvrătiri ale Moabului,
pentru patru, nu-l voi restaura:
pentru că a fiert oasele regelui din Edom pentru leșie.